

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Hegyedévre	4 "
Helyben hához hordva:	
Egész évre	20 kor.
Hegyedévre	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Hegyedévre	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét és
szombat napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 2.

A szerkesztőség kérésre visszadadja
vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Helyes cím: Nagyvárad, Apáczai-utca 2. sz. ajtó.

NAGYVÁRAD, november 28.

Veszedelemes hősködés.

A függetlenségi párt egynémely fiatal tagja olyan hangon ír a királyról, amely semmiképen nem ildomos és nem megengedett. Természetes, hogy a párt komoly tagjai nagyon fájt szívvel látják ezt s a leghatározottabban elítélik.

És jól teszik. Jól teszik nemcsak azért, mert azok, akik a királyról tiszteletlen hangon nyilatkoznak, ellentétbe jutnak a nemzet érzelmeivel, lévén köztudomásu, hogy a magyar nemzet jóban, rosszban, mindig szeretettel és hódolattal övezte Szent István koronájának viselőjét. De helyén való az illetlen fickándozás rendre utasítása azért is, mert sérti a törvényt, sérti alkotmányunk szellemét.

Köztudomásu, hogy Magyarország monarchikus állam. A király személye, mely szent és sérthetetlen, vitába nem vonható, cselekedeteiért, nyilatkozataiért, a miniszterek viselik a felelősséget. Amikor tehát magát a királyt aposztrofálják némelyek, — az illetők sértik a magyar szent koronát, mint alkotmányunk integritás részét és sértik a miniszteri felelősséget, melynek pedig fenn kell maradnia minden irányban.

A dolog azonban nem csak eddig van. Tiszteletlenül nyilatkozni a király

személyéről bűn volt mindenha, de nagyobb bűn mostanában. Ne feledjük, hogy milyen történelmi napokat élünk? Nemzet és király között egész sereg nagy kérdés áll elintézetlenül. A király atyai szívére hallgatva, hajlik a nemzet felé. Igyekszik törekvéseit, ideáljait megérteni. Törvetők, a mi örök ellenségeink mindent elkövetnek, hogy az uralkodót ellenünk hangolják, törekvéseink iránt bizalmatlanná tegyék. Már most úgy áll a kérdés: politikus, célszerű, tovább megyünk, hazafias dolog-e ilyenkor okvetlenkedni? Hazafias dolog-e tisztelet nélkül szólni a királyról s ezzel tápot adni ellenségeink eredendő bizalmatlanságának? Hazafias-e a besugóknak, intrikusoknak alkalmat adni arra, hogy rámutatva egy-egy képviselő éretlen kijelentésére, hazug általánosítással hangulatot csinálhassanak az egész függetlenségi párt, esetleg az egész nemzet ellen?

Azt hisszük, ez a kérdés nem is lehet kérdés. Éppen azért bölcsen teszik a függetlenségi párt komoly elemei, amikor a leghatározottabban megtagadják minden közösseget ilyen és hasonló nyilatkozatokkal. Az ilyen nyilatkozatok senkinek sem használnak, de igenis mélységes ártalmára lehetnek a nemzetnek, mert kihasználják ellene.

Igy állván a dolog, bizonyos, hogy a nemzetben is csak a leghatározottabb visszatetszést, romlást fogják kelteni a szóban forgó olcsó hősködések. Rossza-

lást — az érzelmi ellentéteken kívül — különösen azért, mert aki hősködni akar, hősködjék a maga rovására. A nemzet kontójára virtuskodni, — engedelmet, nem járja, legkevésbé képviselő, vagyis olyan egyéniség részéről, akinek csak a nemzet javára volna szabad cselekednie. Mindent összefoglalva tehát: egy kis hazafias mérséklet kényes helyzetekben még a világ egy nemzetének sem vált ártalmára. Igaz, ilyen felfogás mellett nem nagyon tenyészhetnek az olcsó hőskök. De hát ezek nélkül majd csak el leszünk valahogy.

A függetlenségi párt értekezlete. A függetlenségi párt értekezése szerint nem csütörtökön, hanem pénteken tartja meg értekezését, melyen a párt belső ügyeit tárgyalja.

Minisztertanács. Fővárosi tudósítónk jelenti: Ma délelőtt a képviselőházban fél 11 órától tízenkettőig tartó miniszteri tanácskozás volt, amelyen résztvettek Wekerle, Apponyi, Darányi, Andrássy és Polónyi miniszterek.

A külügyminiszter a Házban. Wekerle miniszterelnök ma délelőtt a képviselőházban fogadta báró Aehrenthal közös külügyminiszter látogatását. Utóbb gróf Széchenyi Miklós vatikáni nagykövetség is látogatást tett a miniszterelnöknél.

A színházak vezetése. Hírelt, hogy az állami színházak vezetését a belügyminiszter hatáskörébe alól kiveszik és átteszik a kultuszminiszter hatáskörébe. Erre vonatkozólag Apponyi tegnap nyilatkozott. Nyilatkozatában megcáfolja a kultuszminiszter ezeket a híreszteléseket.

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Sakter Bálint nyolc leánya.*

Irta: Móricz Pál.

Sakter Bálint szatócs boltja, háza nevezetes sarokház a zsidótemplom tájékán. Ennek a görbített dereku, tornácos ereszetű háznak a belső, az udvari végén vályogfalú zsindeletetős kukucska is begyeshedik. Sakter Bálint eme kukucska zsindeletetőjét sátoros ünnep alkalmával csigákon huzatja két felé. A meztelenül tángoló gerendákat gyékényfonattal, leveles galakkal borítják be. Az ősi hagyományokhoz ragaszkodó zsidók sok század óta építgetnek ilyen időszerű lombleveles kunyhót. Azután az ünnep alatt a kukucskaiban imádkozgatnak, dalolásgatnak Sakter Bálinték, mert jómódu, a hitközségben is igen tekintélyes szavú belső

* Szerző most megjelent a »Falusi Zsidók« ez. kötetéből.

ember Bálint; bár eredendően sem nem Sakter, sem nem Bálint ökegyelme. A hajduk ragasztották reá ezt a nevezést.

Sarokházát sárgára meszelték. A mi hajduvárosunkban a sárga a zsidószín. Fűszer- és pálinkaszagu boltjába dugig halmozta a portékát. Még akkor mi felénk nem dübörgött a vasút és a hajduk szívesen forgolódtak Sakter Bálinték boltjában. Vagyona, tekintélye évről-évre gyarapodott.

Sakter Bálint kötésére sem utolsó férfiú Izráel seregében. Szabályos arcán vörhenyes barna selymes szakáll göndörödik. Felesége, a vastag fekete szemöldökű, piros telt ajku Rákhel is kitűnik az asszonyok között. Csak fekete haját ne nyirták volna le. Csak bájos fejére ne borították volna parókát, kötött selyem hajhálót.

Bőrekné, az öreg zsidó bába, a Sakter Bálinték belső szobájába gyermeket füröszt. Ez az elsőszülöttjük Bálintéknak. Leánygyermek. Mulik az idő. A padról másodsor, harmadszor, negyedszer, ötödször, hatodsor, hetedszer is

lekerül a bölcső. Mindnyája göndör haju, sötétkékszemű, telepiros ajku gyermek. Szegény Sakter Bálint bármiként igazítja, bármelyik kézzel is hajítja feketebarsony fejbúsbapkáját, a nevezetes komagyűjtő sipkát, öreg Bőrekné mindig fejet csóvál...

— Nő? ...
Öreg Bőrekné fejét csóválgatja.
— Gyerek, gyönyörű gyerek ...
— Edj fiu?
— Leányka ... Gyönyörű szép leánygyermek.

— Gyönyörű, gyönyörű! De már a nyolcadik ... Nyolc leányka. Sakter Bálint melán vakargatja füle tövét.

Cseperednek a lánykák. Sakter Bálint vörhenyes barna szakállából fehér szájak ütögetnek elő. Szeme környéke is ráncosodik. Már arra sem igen ügyit, midőn pecsétek tarkítják fekete selyem kaftánját; mert bárha falusi zsidó uraimék vagyonnak számítják, áldásnak nevezik a sok gyermeket, lánygyermekre ezt a hitet, ezt a feltevést aligha vonatkoztatják?

PF AFF KÁLMÁN

ajánl megbízható minőségű kalap különlegességeket izléses új formákban

Szigoruan szabott árak mellett.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, november 28.

Elnök: *Justh Gyula*.

Elnöki előterjesztések után *Justh* felolvastatja az interpellációs könyvet. Be van jegyezve *Samassa János* a magyar államvasutak egyes üzletvezetőségének mulasztása tárgyában való felszólalása, *Markos Gyula* a kassai püspöki szék betöltése dolgában, *Tkoroczkay Miklós II.* Rákóczi Ferenc emlékművének felállítására iránt. Következik

a kereskedelmi tárca

költségvetésének tárgyalása.

Babó Mihály: Alaposan ismerteti a költségvetést s általánosságban elfogadásra ajánlja.

Kossuth beszéde.

Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter: Erős meggyőződése, hogy egyes államok közgazdasági viszonya csak úgy haladhat előre, hogy ha költségvetésileg szabadon intézkedhetik. A kereskedelemügyi kormány minden körülményt erősen kihasznál, hogy a magyar közgazdaság önállóságát kivívja s örök időkre biztosítsa. (Helyeslés.) Hogy ezt elérheti-e, nem tudja, hanem határozott szándéka. A kereskedelmi kormányának szívében fekszik a *kis iparosok* érdeke is. (Helyeslés.) A *vasutasok* ügyét is rendezni óhajtja. Nagyon nehéz, de erre nézve, illetve ennek megoldására tervei vannak. S hiszi, hogy teljesen kielégítő lesz. Közbevetőleg megjegyzi, hogy Ausztriával *szereződési* alapon fogunk szövetkezni. (Helyeslés.) Szándéka van az ipari és kereskedelmi tér nagyobbitása, az ipari törvény, ipari munkások rendezése, ipari és kereskedelmi alkalmazottak egészségének megóvása, *vasárnapi munkaszünet* újabb szabályozása.

Az ipari felügyelet szabályozása. Kívánja törvényesen beszüntetni a *tisztesség elleni versenyt*, az idegen áruknak magyar jelvényvel való árusítását. A műszaki ipart is rendezni akarja. Továbbá szándéka van rendezni a *viz*

erők ipari célokra való felhasználását. Rendezi állami segítséggel a *zálogházi* viszonyokat is, hogy a szegény népnek módjában legyen kamat nélkül is élvezni a kölcsönt. A *sztrájk* ügyet szabályozni kötelességének tartja. *Lehetetlennek* véli — ugymond — hogy ebben a hazában, ahol szabadságot élünk, küzdünk, a nép bizonyos rétegeiben valóságos *zsarnokság uralkodik*. (Éljenzés.) *Olyan zsarnokság, amelyen a cárok birodalmában sem létezik.* (Helyeslés.)

Törvényjavaslatot nyújt be a *Duna—Tisza csatorna* szabályozására vonatkozólag, kívánja továbbá a *balatoni vasut* kiépítését is. (Helyeslés.)

A miniszter ezután egész sorát olvassa fel azoknak az intézkedéseknek, a melyet az ipar és kereskedelem fellendítésére, mint hasznos ujtásokat létesített. Minden megyében egy-egy új iparfelügyelői állás állítatik be. A vasuti hidak további építését nem tervezi, ellenben az egész országban a *vasuti állomások kibővítését* határozta el. (Helyeslés.) Ami az *állami tisztviselők fizetésének javítását* illeti, 1907-ik évre 3 millió, 500 ezer koronát vett fel. De ahhoz járul még a külön pótlékok adása, az éjjeli szolgálatért, továbbá a ruházati járandóság emelése, a napi és munkabér emelése, amely 957 ezer koronát tesz ki, a szabadságidők rendszeresítése, mely fél millió koronát tesz ki, új állások kreaálása, hogy több pihenőt nyerhessenek a tisztviselők, az altisztek várakozásának három évről két évre való leszállítása, de az 1907-ik évben fogja tulajdonképp a vasutasok helyzetének javítását véglegesen keresztül vinni. Szól ezután a *vaggon hiányról*, a melyre nézve — mint már egy ízben kifejtette — megtette a szükséges intézkedéseket, felbontotta az e téren Olaszországgal kötött szerződést.

Mindezekből láthatja a Ház, — ugymond — hogy a kereskedelmi kormány mindent elkövet közgazdaságunk megerősítésére. Meg kell magunkat erősiténünk, hogy a szomszédos államokkal, különösen Ausztriával szem-

ben magunkat megvédelmezzük. (Helyeslés.) Mi Ausztriával nem akarunk ellenséges viszonyba lenni, de jogainkat meg akarjuk s meg fogjuk védelmezni! (Élénk helyeslés.) A huszadik században minden államnak joga van magát a jövő küzdelemre megerősíteni, joga van tehát ennek a sokat szenvedett Magyarországnak is. Ajánlja a költségvetés elfogadását. (Hosszasan tartó helyeslés, taps.)

Szünet után.

Busa Barna a bevitelről és kivitelről szól hosszabban. Nem hinné az ember, hogy mennyi terméket és különféle árut hoznak be Ausztriából és a külföldről, különösen Ausztriából. Reméli azonban, hogy a jövőben nem politikai stréberek kezébe jut majd az iparpártolás költsége, hanem valóban a gazdasági megerősödésük gyarapítására fog szolgálni.

Következnek

az interpellációk.

Vlád Aurél a bécsi paktum előterjesztése és az igazságszolgáltatásnak politikai célok szolgálatában való elhelyezése dolgában interpellálta meg a miniszterelnököt. Azt mondja a többi között, hogy Fejérváry-kormány vád alá helyezése dolgában Bécsből jött parancs szerint cselekedett az igazságügyi bizottság.

Ar elnök tiltakozik az ellen, hogy *Vlád* bárkit is gyanúsítson. Ha még egyszer megteszi, megvonja tőle a szó. (Zajos éljenzés.)

Vlád Aurél interpellációjában a paktum előterjesztését kéri.

Wekerle Sándor miniszter elnök: Már egyszer nyilatkozott a kérdéstről. Ismétli, hogy paktum nincsen, de természetes, hogy a kormány, amikor tárcát vállalt, bizonyos megállapodásra jutott a királlyal és pontozatokat állított föl, amelyekre kötelezettséget vállalt. Hogy mire vállalkozott, azt elmondotta programjában. Az igazságszolgáltatást pedig a kormány nem használja fel politikai célokra. Ez nem áll. A vád alá helyezésről, reméli, igen rövidesen módjában lesz a Háznak tudomást venni. Kéri válaszáat tudomásul venni. (Zajos éljenzés.)

Vlád Aurél az ujonclétszám emeléséről szól, melyről azt mondja, hogy benne van a paktumban. (Zajos ellenmondás.)

Wekerle Sándor miniszterelnök: Az ujonclétszám emeléséről is nyilatkozott már. Az emelést szükségesnek tartja és ismerte el, de arra, hogy mikor, minő feltételek mellett és minő mértékig emeljék az ujoncokat, a kormány semmi nemű kötelezettséget nem vállalt. A vád alá helyezésről meg volt a véleménye a kormányzása előtt is. Ő nem helyeselte soha maga részéről a vád alá helyezést, a miniszterek se kívánták, de a Ház elhatározása dolgában ebben az ügyben sem vállalt a kormány kötelezettséget, sőt annak idején, a királlyal való megállapodás idején szó se esett a vád alá helyezésről. Semmi oka sincsen a bujkálásra, becsülettel fog megfelelni kötelezettségeinek, de hogy ki akarja igazán a parlamenti nyugalmat, *Vlád-e*, vagy a kormány, azt a Ház ítéletére bizza. (Zajos helyeslés és derűtség.)

A választ a Ház óriási többséggel tudomásul vette.

Czukur Jakab, a bandzsi szemű házasságközvetítő, bölcsen itéli:

— *Leán djerek?* . . . A leán djerek olyan, mint a futópatak. Viszi a vagyont a háztól. A fiuember pedig álló tó. A családnak haszna és dicsősége. Elnyeli a legnagyobb hozományt is . . .

Még hozzá a leány hozomány nélkül otthon vénül, ha oly csinos, ha oly szorgos lányka is, mint a *Sakter Bálinték* göndörhaju, sötétkészemű lánykái. A legkajlább falusi zsidólegény sem becsüli a pénztelen leányt; azért *Sakter Bálinték*at is megviselik a hozomány-szerzés gondjai. Napról-napra növekvő teherként nyomódik lelkükre, minden fáradozásokra. Az üzletet fokozottan hajszolják. *Bálint* kopott, foltos kaftánban jár. Szép *Rákhel* asszony sem ügyel lompos, foszlott szoknyájára. Egyedüli örömnapijok egyik-egyik lánykájoknak lakodalmá.

— Hol az *Eszter*?
— Az *Eszter*? . . . *Mádra* vitték el.
— *Mádra*?
— *Sulem Pinkász!* A borkereskedő . . .
Okos üzletember.
— Hát a *Lina*?

— Hm! A *Lina*? *Linát* *Dadára* vitték. *Tóbinak* *Tokajban*, *Frádlinak* (*Fáni*) és a többi testvéreknek máshol akadt szerencsájök, persze tekintélyes hozomány kíséretében. Végül utolsó, legbájosabb leánykájök is távozik a háztól. Valami szörösképü híres kucelegény *Beregbe* szállítja el. Az öregek magokra maradnak sárga sarokházukban. Olybá tűnik az, mint a duruzsolós méhétől, mézeslépjétől kifüstölt, kifosztott üres, rideg kaptár.

A ház roskadozik. A boltban csupán némely avult, poros portéka dohosodik. *Sakter Bálint* vén ember. *Sakter Bálintné* már vén asszony. Erejök, kedvök kimerült a hozománygyűjtésben. Az idők is mások. A hajdukat inkább csalogatják a piaci tükörablakos nagy boltok. A *Sakter Bálinték* poros, süppedt boltja órákig üresen tátog. A hitközségbe sincsen tekintélye. Nehéz aranyláncát, karos ezüst gyertyatartóit hiában keresné. A kopott kaftánt foltok éktelenítik. *Rákhel* asszony aca is merő ránc. A lelki gondok barázdálnak ilyen ráncokat. Nyolc lánykájök messze, távol! Miért éltek? Miért élnek? Szegénység, a magános árvaság emésztő gondjai környékezik az öregeket.

Eigner Ede és Társa

különlegességek áruháza

Nagyvárad, Bémer-tér.

Kobrak cipők

egyedüli raktára!

Nagy választék női- férfi- és gyermek cipők-

ben a lelegegánsabb és legjobb kivitelben.

Szolid kiszolgálás!

1752.

Szabott árak!

Vidéki és helybeli telefon 695

A Bubics-ügy.

Markos Gyula felolvass egy interjout, amely Bubics Zsigmonddal történt.

Zlinszky István: Ez nem való a Ház elé. Ez nem tapintatos dolog.

Markos Gyula: Majd be fogom bizonyítani.

Hentz Károly: Mennyit kaptál érte az öreg püspöktől?

Elnök Hentzet rendre utasítja.

Markos Gyula: Azért szólalt fel, mert az az ember, aki Bubics mellé a koadjutort kinevezte, még ma is tanácsadója a kultuszminiszteriumnak.

Zlinszky István: Ez nem egyházkerületi gyűlés.

Markos Gyula: Itt orvoslásra van szükség, mert Bubics sirva arról panaszkodott, hogy akarata ellenére elmeorvosintézetbe zárták. Beleegyezett ugyan a gondnokság alá helyezésbe, de csak kényszereségből. Interpellációjában azt kérdezi a kultuszminisztertől, hogy tudja-e, hogy a mult kormány minő eszközökkel dolgozott a kassai koadjutort kinevezése érdekében? Tudja-e, hogy az egyik visszaélést elkövetett ember most is bizalmi állásban van? Tudja-e, hogy Bubics Zsigmond püspököt akarata ellenére fogva tartják egy szanatóriumban, hol nem levelezhet s még barátait sem fogadhatja? Kéri Hets Ödönnek elmozdítását a gyámi állásból és végül a közjogi hibák és sérelmek orvoslását sürgeti.

Az interpellációt kiadták a kultuszminiszternek. Ezzel az ülés véget ért.

A kamara teljes ülése.

A nagyváradai kereskedelmi és iparkamara november hó 28-án tartotta teljes ülését, Huzella Gyula elnökölte alatt.

A felolvasott elnöki közlések számot adnak a kamarához időközben érkezett miniszteri leir tokról, az elnök által elintéztett ügyekről. A titkár jelentésében a kamarai iroda ügyforgalmáról s titkár kiküldetéséről számol be. Ugy az elnöki közléseket, mint a jelentéseket tudomásul vették.

A kamara kerületének 1904 évi közgazdasági állapotáról szóló jelentésében a borkereskedés és borkereskedés érdekében hangoztatott kivánalmak tárgyában értesíti a kereskedelmi miniszter a kamarát, hogy azok figyelembe vételét a földmívelési miniszter megígérte. — Tudomásul vették.

A vasuti kocsihiány megszüntetése.

A kamara által a vasuti kocsihiány tárgyában küldött felterjesztésre a kereskedelemügyi miniszter értesítette a kamarát, hogy az ezzel járó bajok elhárítására mindent elkövetett, azonban hathatós intézkedést már csak a jövő évre tehetett, amennyiben 1500 drb. új teherkocsit rendelt a már előzetesen megrendelt 1900 drb. vasuti kocsin kívül, továbbá a magyar vasuti forgalmi bank által külföldön bérbeadott 2000 drb. teherkocsira biztosított optió-jogot is igénybe vette, tehát az 1907. évben már ez is a kocsihiány apasztására fog szolgálni.

A magyar szőlősgazdák orsz. egyesületének megkeresésére az 1893. évi XXIII. t.-c. (bortörvény) revíziója, illetőleg új bortörvény hozatala ügyében Reismann Mór elnökölte alatt Breider Armin, Kiss Károly, Weintraub Mór és Tolnai Miksa beltárgyokból egy bizottság kiküldetését javasolja a kereskedelmi osztály. A teljes ülés az osztály javaslatát elfogadta.

Támogatását javasolja a kereskedelmi osztály a kolozsvári társkamara azon felterjesztésének, hogy a munkaszüneti törvény hatálya a szekérről és sátorból árusítani jogosult házalókra is kiterjesztessék. A társkamara felterjesztését hasonszellemű felterjesztéssel támogatja a teljes ülés.

A kereskedelmi osztály a krétarajzok, olaj festmények, fényképnagyítások megrendelés-gyűjtésének szabaddá tételét, ellenben az int gyenképek üzletszerű ajándékozásának eltiltását javasolja. Elfogadta az osztályülés javaslatát.

A kiskereskedők társulata a kamara támogatását kérte a fogyasztási szövetkezeteknek főispáni támogatása ellen intézett felterjesztése tárgyában. A kereskedelmi osztály javaslata, hogy a kamarák által a szövetkezetek ellen tervbe vett akcióval kapcsolatosan a kereskedők felterjesztésének támogatására utasítja a teljes ülés az elnökséget. Elfogadták.

A debreceni társkamara pártolás végett megküldötte azon felterjesztést, hogy a terményszállítási fődényben, a Szent István nap és a vasárnapok érintetlen hagyása mellett, a Gergely naptár szerinti ünnepeken a vasuti teheráru szolgálat, vagyis a fel- és leadás rendszeresen eszközöltessék. A kereskedelmi osztály javasolja, hogy egyszerűen vegyék tudomásul az átiratot. — Elfogadták az osztály javaslatát.

A besztercebányai kamara azon felterjesztését, hogy a hadsereg takaró szükséglete hazai gyártmányokból s itthon szereztessék be, — az iparos osztály javaslata alapján, hason felterjesztéssel pártolja a kamara.

A kolozsvári társkamara átiratát a kamarának az adófelszámolási bizottságban hivatalból való képviseltetése tárgyában, a teljes ülés pártolja.

Az iparososztály napirendre térést javasolt a kassai kamarának az iparostanonc iskolák reformja tárgyában küldött átirata felett. — Elfogadták az iparososztály javaslatát.

Szakáll község hetivásár, Belényes—Ujlaknak vásár engedélyezése iránti kérelmét a teljes ülés elutasítandónak véleményezi. Hasonló értelemben határozott Szalárd község vásári kiterjesztése ügyében.

Rézbánya község vásárvám-dijszabályzatának jóváhagyását véleményezte a teljes ülés.

Tenke község módosított piaci helypénzdijszabályzatát némi változtatások mellett ajánlja a teljes ülés jóváhagyására.

A budapesti építő lakatos mesterek szövetsége pártolás céljából megküldte azon felterjesztését, amelyben kérte, hogy az állami vasgyáraknak a vaskartelből való kiléptetése iránt intézkedjék a miniszter; az iparososztály véleménye alapján a teljes ülés a felirat pártolását határozta el.

Az aradi társkamara felterjesztést intézett a miniszterhez az iránt, hogy az állami ipari szakiskolát végzett ifjak egy éves katonai szolgálati jogot nyerjenek. A felterjesztést pártolja a teljes ülés.

A magyar szőlősgazdák orsz. egyesülete megkeresést intézett a kamarához, hogy a boritaladó eltörlése vagy leszállítása iránt sürgős felterjesztést intézzen a kamara a képviselőházhoz. Kiadták a bortörvény revíziója tárgyában kiküldött bizottságnak.

Köröstarján község azon kérelmét, hogy szerdai napon heti kirakodó vásár engedélyeztessék, a teljes ülés nem véleményezi.

Bihar község heivásár engedélyezés iránti kérelmét nem tartja teljesíthetőnek a kamara.

Csökmő község kérelmét, hogy heti vására szombatrol hétfőre helyeztessék át, a kamara teljesíthetőnek tartja.

A debreceni kamara mozgalmat indított, hogy a magyar fa-nyersanyag első sorban a magyar feldolgozó ipar részére biztosítottassék, s kéri a kamarát, hogy csatlakozzék a mozga omhoz s arra kérje fel a szakiparosok figyelmét. A teljes ülés a társkamara felhívásának készséggel tesz eleget a viszonyokhoz mérten s az elnökség jelentést tesz annak idején a teljes ülésnek az eredményről.

A kereskedelmi miniszter a kamarához intézett leirata szerint nem vette figyelembe Réh Ferenc nagyváradai asztalos mesternek állami pénzsegély iránti kérelmét, de nem találta teljesíthetőnek a kamara azon javaslatát sem, hogy Réh Ferenc gépeinek megváltása

mellett asztalosipari közösműhely létesíttessék. — Hajlandó volna azonban a miniszter a nagyváradai asztalosoknak esetleges államsegély iránti kérelmét megfontolás tárgyává tenni, ha szövetkezetet alakítanának s ez folyamodnék támogatásért. Megbizta a miniszter a technológiai iparmúzeum igazgatóját, hogy a kamarával érintkezésbe lépve, puhatolja ki, hogy a szakiparosok közt megvan-e a hajlandóság a szövetkezet alakítására s ha igen, a szövetkezeti közös műhely minő gépekkel volna felszerelendő.

A teljes ülés megbizta az elnökséget, hogy a szövetkezet megalakítása iránt tegye meg a szükséges lépéseket s ha keresztül vihető, alakítsa meg a szövetkezetet.

Apróbb ügyek elintézése után az ülés véget ért.

UJDONSÁGOK.**A villamos vasut kiterjesztése.**

A nagyváradai villamos vasut társaság és az ősi-i vasut főleg teherforgalmi szempontból ki akarják terjesztetni hálózatukat, annyiban, hogy a Vitéz-utcai vonalból mellékvágányokat építenek Vitéz-utca alsó részén a fatelepekig, s ebből kiágazólag a l. sz. káptalan ősi-i pusztájára a kavics bányákhoz — másrészt pedig a Nagypiac térről a Pecén át és Gilányi-utcán végig a Heller szeszgyárig. Ezen vonalakra tegnap tartották meg a közigazgatási bejárást Finály Lajos vasuti és gőzhajózási felügyelő elnökölte alatt.

A bejáráson résztvettek: a földmívelésügyi minisztérium részéről Pap Elemér kir. főmérnök, a hadügyminisztérium részéről Jilg Hugó mérnökkari főhadnagy; Nagyvárad város törvényhatósága részéről Bordé Ferenc főjegyző, Dus László főügyész, a város részéről Rimler Károly polgármester, Gerő Armin főkapitány, Kőszeghy József v. főmérnök, Komlóssy József tanácsnok, Mezey Mihály, dr. Hoványi Géza, a h. é. vasut részéről Urbán Adolf, dr. Szirmay Richárd, dr. Okolicsányi Zoltán, az engedélyes részéről dr. Berkovits Ferenc, Erdélyi Vince, a nagyváradai városi vasut részéről Krausz Dávid és Szmazsenka Ernő.

Délelőtt bejárták a területet. A fatelepekig vezetendő vágányra nézve a város képviselői azt kívánták, hogy az engedélyesek a terület-használati engedély iránt folyamodjanak a városhoz, mert tekintettel a tervbe vett harmadik vasuti hid kiépítésére, az egész területet a város rendezni fogja s erre a vonal kiépítésénél figyelemmel kell lenni. Különben úgy ezen, mint a Gilányi-utcán a Heller-gyárig vezetendő vonal ellen az érdekeltek nem tettek kifogást.

A tárgyalás során felmerült az eszme, hogy a Gilányi-utcai vonalat kiépítik egészen a Pecsözölös felé vezető uton levő vámbázig, s ezen vonalat személyszállításra is berendezi a villamos vasut. Ezen vonalra azonban már előre kikötné a társaság, hogy a személyforgalmat tetszése szerint bármikor megszüntetheti.

A Gilányi-utcai vonal közigazgatási bejárása ma, csütörtökön délelőtt lesz. Szóba jött a tárgyalások során az is, hogy a fürdőkebe nem volna-e hajlandó a villamosvasut társaság a vonalat kiépíteni, de a társaság képviselői kijelentették, hogy erre nem vállalkoznak, hanem örömmel veszik, ha azt bárki más kiépíti.

Tisztelettel felkérjük vidéki előfizetőinket, **hogy ugy hátralékban levő, valamint a jelen negyedre szóló előfizetéseiket mielőbb beküldeni sziveskedjenek,** hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

* **Dr. Károly Irén kinevezése.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter a most folyó ciklus hátralévő részére az országos paedagógiai könyvtár és tanszermuzeum tanácsába külső tagul kinevezte dr. Károly Irént, a nagyváradi premontrei főgimnázium tudós tanárát.

* **A váradi kath. tanítók fizetése.** Abból az alkalomból, hogy néhány kath. tanító lakbérjavítás iránt kérvényez, egyik helybeli lap társunk olyan színben tünteti fel a váradi kath. tanítók fizetési viszonyait, mintha ezek nagyon elhagyatott állapotban lennének s a püspök és káptalan éhezni hagyná tanítóit. Pedig ezek a tanítók nagyobb fizetést kapnak, mint a községek vagy államiak. Az 1200 koronás fizetésen és ötödéves pótlékokon kívül failletményt is kapnak. Ujvároson 48, Olasziban 16 köbmétert, sőt a velenceieknek földjük is van, egyiknek 18, másiknak 16 hold, ami Várad határában nem éppen jelentéktelen. A káptalan ötödéves pótléket adott már akkor, amikor az állami és városi tanítók még nem is álmodtak róla. Egyik régi tanító például 7 korpótléket kap. Olasziban a püspök iskolájában az első tanítónak — lakáson kívül — 2550 koronára megy a fizetése és nyugdíjigénye, amire nincs példa az egész országban. Az ujvárosi tanítók a káptalantól természetben kapnak lakást legalább három szobát mindegyik. Ha egy-egy állás megüresedik bármelyik kath. iskolánknál állami és községi iskolai igazgatók pályáznak szép számmal. Jó lenne ha a Nagyvárad Napló más iskolák, névszerint a hirhedt zugiskolák iránt érdeklődnék, ott hálásabb talajra találna.

* **A vármegyeház renoválása.** Az elmúlt évben tervbe volt véve a kulturmérnöki hivatal által, hogy a vármegyeházán több szükségessé vált renoválási munkát fognak végezni. Ez azonban a mai napig nem lett foganatosítva. A tervezett munkálatokba fel volt véve, hogy a megyei árvaszék folyosóját ajtókkal fogják ellátni, mivel ott oly nagy a légmozgás, hogy a tisztviselők egészsége mindenkor veszélyben forog. A ronda folyosó kopottsága és sötétsége mellett valóságos rémregénybe illő őskori maradvány, ahol a szél élés hangon sivít borzalmas dolgokat. A hivatalnokok nagyon elégtelenek e miatt, azonban még ez ideig nem tettek panaszt, hanem legközelebb ez is be fog következni.

* **A karánsebesi királyszobor feliratai.** Karánsebesről annak a híre kelt, hogy a karánsebesi királyszoborra, amelyen tudvalevőleg csak magyar feliratok vannak, román feliratokat is fognak alkalmazni. A hirt mindenfelé felháborodással fogadták.

* **Távirda a Félix-fürdőben.** A Félix-fürdő tejlődése szükségessé tette, hogy ott egy távirda állomás létesíttessék. Ez iránt már régebben megindult a mozgalom. A posta és távirda igazgatósága tegnap értesítette az alispánt, hogy a táviró huzal felállítására vonatkozó helyszíni szemlét megtartották és a távirda állomás létesítése ellen az igazgatóságnak nincs kifogása. Az igazgatóság csupán azt kötötte ki, hogy a huzal utjába eső fák szükséges nyeresét a tulajdonosoknak kell teljesíteni.

* **Berkovits állapota.** Dr. Berkovits Miksa városi tiszteletbeli főorvos egészségi állapotában még mindig nem állott be javulás. Betegsége most arra készítette a tiszti orvost, hogy 5 havi szabadságot kérjen egészsége

helyreállítására. A tiszti orvos értesülésünk szerint Meránba utazik, onnét pedig később egy svájci szanatóriumba.

* **Az Andrássy-szobor leleplezése.** Mint értesülünk gróf Andrássy Gyula emlékszóbrának leleplezése alkalmával Széll Kálmán fogja az avató beszédet mondani.

A leleplező ünnepség ő Felsője jelenlétében vasárnap, december 2-án délelőtt tizenegy órakor a következő sorrendben fog végbemenni:

1. Ő császári és apostoli királyi Felsőjét a magyar királyi miniszterek fogadják s a részére fenntartott diszszátorba kísérik.

2. A szoborbizottság nevében Széll Kálmán avató beszédet mond és ő felsége engedelmét kéri a szobor leleplezésére.

3. A székesfőváros polgármestere átveszi a szoborművet.

4. A képviselőház és a főrendiház elnöke koszorút helyeznek el a szobor talapzatára.

5. Ő császári és apostoli királyi Felsője távozik a diszszátorból és a szoborművet körüljárja.

* **Cáfolat.** Az országos Pázmány Egyesület védőirodája közli I. »Hol a keresztényi szeretet?» címmel a »Népszava» okt. 27-iki számában a »Nagyvárad Munkásujasa» nyomán hir jelent meg, melyben egy szerencsétlenül járt munkás nyomoruságos sorsát tárják az olvasó közönség elé. Többek közt az az állítás is befoglaltatik e hirben, hogy bár a baleset a megyés püspök szemeláttára a palotán eszközölt javítások alkalmával történt, a megyéspüspök egyetlen fillérrel sem sietett segítségére a szerencsétlenül járt embernek. — A védőiroda megkereste ez ügyben a püspöki hatóságot s onnan nyert felhatalmazás alapján felszólította a »Népszava»-t téves hire rektifikálására. Nevezett lap nov. 24. számában helyt is adott a kérésnek, közölve a következőket:

»Tirb János köművessegéd a püspöki lakon folyó javítómunkálatok közben az állásról *tényleg leest.* Nem *husz,* hanem *négy méter* magasságból. Balesetének csak *6 maga volt az oka,* mert munkástársai előtt azzal dicsekedett, hogy a közvetlen megelőző két éjjelt *átmulatta.* Lába eltörtött. Súlyos belső sérüléseiről mit sem tudnak. *A kórházból gyógyultán távozott:* gyógyulása nem tökéletes, mert operációnak kellett volna magát alávetnie, amibe azonban *nem egyezett bele.* Lába egy kissé ferde, amin még lehetne segíteni operációval; de ha így marad is, — *keresetképes* lesz. Tirbnek öreg szülei vannak, kik — *mig fiuk beteg volt — ötven korona segélyt kaptak.* Az öt kis testvér *mese.* Van egy férjes nővére, egy idősebb és egy ifjabb fivére, kik már kenyérkeresők. A gyógyítási költségeket a kórház első so ban a *betegsegélyező-egylettől* fogja igényelni. Mikor az eset történt, a püspök még *nem is volt ott-hon,* Nagyváradon.»

* **A tasnád—margittai ut.** Szilágyvármegye legutóbb tartott közgyűlésén elhatározta, hogy a tasnád—margittai utvonal szilágyvármegyei részét a törvényhatósági utak hálózatába veszi fel és azt kiépítteti. Mivel az ut egy része Biharvármegye területére esik, kéri Szilágyvármegye a mi megyei törvényhatóságunkat, hogy az ut biharmegyei részét szintén vegye fel a törvényhatósági utak hálózatába és azt építtesse ki.

* **Felfeszítette a feleségét.** New-yorkból jelentik, hogy Michel William pincér tegnap felfeszítette a szobában 19 éves feleségét. A brutális ember a szerencsétlen asszonyt az ajtóhoz szegezte, s azután 2 szeggel keresztül verte a tenyerét. A kegyetlen embert a rendőrség letartóztatta. Kihallgatásakor azt vallotta, hogy azért követte el brutális tettét, mert a felesége hűtelen lett hozzá.

* **A magyar iparért.** Berettyóújfalui magyar védő egyesülete a jövő hóban kiállítást fog rendezni, mely karácsonyi vásárral lesz egybekötve. A kiállítás illetve vásár december 20, 21, 22, 23, 24 napjain lesz megtartva. A magyar védő egyesület a kiállítandó tárgyaknál igyekszik a magyar stílt és izlést érvényesíteni. A kiállítandó tárgyak csakis hazai gyártmányok lehetnek, melyek valódiságát a kiállító igazolni köteles. A kiállítást érdekessé teszi az, hogy az iparosok közül nem csak a mesterek, hanem a segédek és tanulók is részt vehetnek a kiállításon. A kiállítás az ottani városháza nagyertermében lesz megtartva. A kiállítani szándékozók december 10-ig kötelesek bejelenteni részvétüket az egyesületnél. Belépti díj nem lesz. Kiállítási díjat nem fizet senki, hanem az eladott áru 5 százalékát köteles az egyesületnek ajándékozni.

* **Segély az állatorvosi iskolának.** Még az október havi közgyűlésen 100 korona segélyt adományozott a város törvényhatósága a budapesti állatorvosi iskola javára. A közgyűlés e határozata még nem lett végrehajtva, mivel a miniszter jóváhagyása késett. A belügyminiszter jóváhagyása tegnap érkezett meg a városhoz és így legközelebb foganatosítva lesz a kiutalás.

* **A sorozás.** Napok óta működik a tüzoltó őrtanyában a sorozó bizottság s tegnap az ez évre eső III-ik korosztálybelieket vizsgálták meg. A bizottság polgári elnöke Bordé Ferenc s a városi katonai ügyosztály részéről Darvassy Lajos tanácsnok és Báthory László tb. fogalmazó, a katonaság részéről pedig Edelmán és Schwarcz Géza őrnagyok voltak jelen. Előállott 11 önkéntességre jogosult s beosztak közülök 5-öt; továbbá 105 hadköteles, akik közül 49 ifjút soroztak be.

* **Meggyilkolt és kirabolt magánzónó.** Rátótról írják, hogy tegnap hajnalban ismeretlen tettesek meggyilkolták és aztán kirabolták Major Lidia magánzónót. Major Lidia egyedül lakott a házában. Minthogy azonban nagyot hallott, éjszakára mindig egyik unokája ment el hozzá aludni. Tegnap éjjel azonban egészen egyedül volt. A rablók ezt az időt használták fel gaztettük elkövetésére. Betörték a házba, kiemelték a hálószobába vezető ajtót sarkából, és az álmából felriadt nőt ágyában meggyilkolták s azután mintegy 2000 koronát tevő pénzt elrabolták. A tettesek ismeretlenek.

* **A honvédek konyhakertje.** Már régebb idő óta huzódik egy adásvételi jogügylet Nagyvárad városa és a katonai kincstár között. Ugyanis a honvéd laktanya mellett lévő telket a katonaság élelmezési céljaira konyhakertté akarja alakítani a katonaság és erre a célra akarja megvásárolni a mintegy 11120 négyszög méter területet. A katonaság most készítette el az adásvételi szerződéseket és áttette a város törvényhatóságához jóváhagyás végett.

* **Süketnémák felvétele.** A siketnémák 8. évfolyamu budapesti áll. intézetében a jövő tanévben több párhuzamos első osztály fog felállítani. A felvételek a folyamodás sorrendjében eszközöltetvén, indokolt már most beküldeni a felvételi kérelmeket. Felvételt nyerne vallásra, nemre és nemzetiségre való tekintet nélkül a 7—10 éves siketnémák és a szegényebb sorsuk megfelelő eltartási segélyben is részesülhetnek. Felvételi tájékoztatót és nyomtatványokat az érdeklődőknek díjtalanul küld az intézet igazgatósága (Budapest, VIII. Mosonyi-u. 8. sz.)

* **Öngyilkos koldus asszony.** Csak a múlt évben szabadult ki a kórházból özv. Bodnár Imréné 50 éves váncsodi elszegényedett asszony. Az öreg asszony betegségeiből még alig gyógyultan minden támasz nélkül

a váradi elüljáróságához fordult segítségért. Az elüljáróság tőle telhetőleg elég humánusan intézkedett. A faluban meghagyta minden családnak, hogy az öreg asszonynak kötelesek egy-egy napi teljes ellátást nyújtani. Egy heti ilyen házálás után az öregasszony, aki valamikor jó módban élt, nagyon a szívére vette a koldulás e formáját és egy udvaron beleugrott a kutba. A szerencsétlen asszony esetéről jelentést tettek a királyi ügyészségnek is.

x **A SZENT-LÁSZLÓ** nyomdában legújabb divatu és legcsinosabb névjegyek, valamint a legszebb bál és esküvői meghívók, ugyisint mindenféle nyomtatványok jutányos árban készíttetnek a legszebb kivitelben.

EGYESÜLETEK.

A csökmői temetkezési egylet. A csökmői temetkezési egylet módosított alapszabályait a belügyminiszter tegnap visszaküldte a vármegye alispánjának. A reformált alapszabályok ugyanis több pótlást igényelnek és azért a miniszter ennek teljesítése végett küldte vissza a szabályokat.

TÁVIRATOK.

Forrongás a cári kastélyban.

Berlin, november 28. Pétervárról jelentik: A Carszkoje-Szeloban állomásozó testőr lövésszázlóalj 1., 3. és 4. századában forrongás tört ki a legénység között. Pétervárról megbízható légió katonaságot, köztük matrózkat is vezényeltek ki Carszkoje-Szeloba, hol az őrszolgálatot néhány nap óta ezek a csapatok végzik.

Ellopott iratok.

Szent-Pétervár, nov. 28. Nagy feltűnést keltett, hogy a дума irodájából ellopták a zsidó mézárások igazi okozóiról összegyűjtött iratokat.

Tíz millió éhező.

Budapest, november 28. (Saját tud. táv.) Sanghaiból táviratozzák, hogy egy nemzetközi bizottság kérelemmel fordult Európa és Amerika államaihoz, hogy nyujtsanak segínyt a Tiangsu vidékén pusztító nagy áradás következtében e vidék mintegy tíz milliónyi éhező lakosságának.

A marokkói kérdés.

Toulon, november 28. Tucharde tenger-nagy hajórájával éjjel fél egy órakor Tangerbe indult.

Páris, november 28. Jaures képviselő a »Humanité«-ban jelzi, hogy interpellációt intéz a kormányhoz marokkói politikája miatt és megkérdezi, mi készítette a marokkói akció előkészítésére, még mielőtt az algécirasi aktákat retifikálás végett a parlament elé terjesztette volna.

A köpenicki kapitány pöre.

Berlin, nov. 28. Voigt Vilmos, a köpenicki százados ellen szombatra van kitűzve a végtárgyalás, mely iránt óriási az érdeklődés. A százados bátorsága különben nagyon megcsappant, nagyon fél a büntetés nagyságától. Számára naponként több könyörödomány érkezik.

SZINHÁZ.

A hét műsora.

Csütörtök: Szép Ilonka.

Péntek: Szép Ilonka.

Szombat: Pesti nők.

Vasárnap: Szép Ilonka.

Szép Ilonka.

A vadász ül hosszú, néma lesben... Vörösmarty örökszép költeménye ime követte János Vitézt: operettszöveg lett belőle.

Modern íróink invenciójára nem nagyon dicsérendő dolog, hogy a nagyoktól kérnek kölcsön témákat. Igaz, hogy ezek a témák költőiek, örökszép. Igaz, hogy a mai közönség az operettekben találja fel legfőbb gyönyörűségét s így van benne valami ráció, hogy az operett könnyed formáit hadd töltsék meg nemesebb tartalommal a nagyok szelleméből fakadt örökszép eszmék. Hanem azért nem kívánatos, hogy ez a szokás általánossá váljék, mert egyrészt mindig a modern kor invenciójának szegénységéről állít ki bizonyítványt (akármilyen szép az a bizonyítvány, csak szegénységről tanuskodik az), másrészt pedig alkalmas lehet tehetségtelenek kezében a lejáratásra.

Szép Ilonka szerzői, jobban mondva feldolgozói nem vehetik ezt magukra. A költői, remek témát rokon lélek gondosságával használták fel, csattanókul egész sorokat átvéve Vörösmartyból.

Csak egyszer voltak megakadva: a költeményben oly kevés a cselekmény, hogy azt drámai alakba önteni alig lehet, megtoldani pedig a dolog természeténél fogva: tilos. Érezhető is ez a hiány az operetten. A II. felvonásban epizódokkal kell kitölteni az időt, a III. felvonás pedig egy melodráma szerű kép, semmi egyéb. A történeti háttérbe sem szabad Mátyás jól ismert korába akármilyen belemesélni s végül operett ide, operett oda, de forma ötlet az, Mátyást, az igazságot szóló-táncosként vinni szinpadra.

E mellett azonban el kell ismerni, hogy Vágó Géza szövege jól perdül, itt-ott ötletes, Szávai Gyula versei pedig csengenek a pompás rimekkel.

Legerősebb oldala az operettnek Szabados Béla zenéje. Van akárhány olyan ügyesen komponált részlet, amely a magyar operettirodalomban igen előkelő helyre tarthat számot. Hatalmas, komoly, ünnepélyes számok váltakoznak pajzán dalokkal, epedő, ábrándos melódiákkal; egyik szebb, mint a másik. A hol a cselekmény megáll, a zene tarja fenn az érdeklődést. Itt-ott érzik a zenén némi idegen hatás, de az csak muló impresszió.

Szép Ilonka Károlyi Leonának alkalmat adott arra, hogy egyik legragyogóbb alakítását mutassa be. Mátyás király szerepét játszotta, olyan sikerrel, aminőt ő is ritkán ért el. Nemcsak éneke volt kitűnő, hanem játéka is mindenkor megtalálta a drámai kifejező erőt. Hogy öltözékeinek izléses volta a hatást csak fokozta, az természetes. — A címszerepben Haraszthy Mici csak félsikert tudott elérni. Hiába, az ének nem nagyon kenyerre. Kevés hamiskásabb éneket hallottunk, mint ahogy belépőjét énekelte. Aztán neki melegedett s a második felvonás idilli jeleneteit egészen jól játszotta. A III. felvonás egyszerűen elveszett. Lányi Editnek egy koloratur-szám lett volna, ha sikerült volna.

Kitűnő volt Hajnal György cinkotai kán-

tora. Annyi pazar ötletet vitt ebbe az epizód-szerepbe, hogy az előadás egyik legértékesebb gyöngyvé emelte szerepét. Igaz elismerés illeti eredeti tehetségét. Megkapó volt Palásthy behóca mély érzésével. Kisebb szerepekben Fehér Gyula, Kovács Margit (igen kedves volt »Szabács kadenciája«, Sz. Gáspár A., Vank, Bérczi járultak hozzá a sikerhez.

A rendezés általában, de kivált a lovas-jelenet hatásos beállításával vivott ki elismerést.

—r.

Szép Ilonka. A hét színházi eseménye a Szép Ilonka bemutatója. A bájos, poetikus daljáték most jutott el igazi otthonába, a vidékre, amely tudvalevőleg visszautasítja az ujkori szindarabok tulhajtott pikanteritit, inkább hajlik az úde romanticizmus, a fővárosi közönségnél jobban megbecsüli a tiszta fehér estétet. János vitéz után megint kaviárra éhezett a budapesti közönség Esemény számban nagy tehát a Szép Ilonka nagy sikere. Szávay Gyula, ki a dalmü gyönyörű librettoját Vágó Géza társszerzőségében de a verseit egyedül írta meg, tegnap Nagyváradon volt s végighallgatta az előadás főpróbáját Elragadtatással nyilatkozott a szereplők játékáról és azokról az új kostümökről, melyeket az igazgatóság a dalmü korhü színrehozatala érdekében készíttetett. A dalmü előadását ma és holnap megismétlik, Szávay Gyula kinek tegnap sürgősen el kellett utaznia s a premieren meg nem jelenhetett, a mai nap folyamán visszaérkezik Nagyváradra és jelen lesz a Szép Ilonka ma esti előadásán.

Pesti nők A divatos Lehár Ferencnek egyik pompás operettje a »Pesti nők«, mely tavaly oly nagy sikert aratott szombaton újra színre kerül. Az előadásban szintársulatunk énekes személyzetének java részt vesz.

TANÜGY.

Segély a női ipariskolának. A női ipariskola igazgatónöje kérelmet nyújtott be a városhoz és kérte, hogy a város az iskola részére fűtést, világítást adjon és a vízvezetékét a szükséges helyekre vezesse be. A város e kérelmet elutasította. Az elutasító határozat ellen özv. Szedlarikné D. Anna felebbezést nyújtott be tegnap. Felebbezésében hivatkozik az iskola fontos funkcióira és az eddig elért sikerekre, valamint a legközelebb megnyíló karácsonyi kiállításra. Ezekkel szemben tellemli az igazgatónő, hogy az iskolának csak nagyon kevés támogatása van és így annak fennállása nincs kellőleg megerősítve. A kérelem teljesítését annyival inkább kéri, mivel annak teljesítése ő reá, mint igazgatónőre tetemes kiadásokkal járna, melyet a befolyó díjakból nem teljesíthet.

IRODALOM.

Magyar Gazdák Szemléje. Bernát István kitűnő folyóiratának novemberi füzete érdekes tartalommal jelent meg. A bevezetőcikk a magyar gazdák felejtethetlen apostola Károlyi Sándor gróf emlékezetének van szentelve. Az a kiváló emlékbeszéd az, melyet Bernát a Hangya gyűlésén tartott. Drucker Jenő szőlőművelésünk válságos helyzetéről ír, Gedzse Sarolta befejezi a Tulipán és munka c. cikkét. Minket közelebből érdekel e fűzet cikkei közül Vaskóh községnek közgazdasági monographiája, melyet Lukács József áll. isk. igazgatótanító írt meg ügyesen, elevenen és alaposan. Rosenberg Augusztina a norvég népről, Csikai Kálmán az olasz kivándolók sorsáról ír. Különfélék rovata zárja le a fűzetet. A pompás folyóirat előfizetési ára egész évre 12 kor. Megrendelhető, Budapest IX. Üllői-ut 21.

MULATSÁG.

A keresztény kereskedők kolonja.
A nagyvárad keresztyény kereskedők és kereskedő ifjak egyesülete kolonokat fog rendezni. A kolonok december 1., 8., 15. lesznek megtartva és mindenkor este fél 9 órakor veszik kezdetüket. A kolonok a Nagyteleki-utca 13. sz. alatt (I. emelet) lesznek megtartva.

NYILTTÉR.

Vendéglő átvétel!

Van szerencsém tudomására adni a tisztelt vendéglő látogatóknak, hogy a **Szabó-féle Körös-parti vendéglőt** átvettem és ezt

Komló-kertnek

neveztem.

Izletes magyar konyhával, kitűnő hegyi borral állandó frissen csapolt közkedvelt Nagyvárad sörrel továbbá pontos kiszolgálással vezetem.

Főtörékvésem, hogy az igen tisztelt vendégeim részére kellemes szórakozást nyújtsak és polgári árakat. — Hetenkint háromszor cigányzene.

Elvállalok mérsékelt áron **társas ebédeket, bankettet, lakadalmat.**

Becses pártfogásukért vagyok, teljes tisztelettel

Bors János,

Komló-kert vendéglős,
Körös-utca 1. szám.

REGÉNYCSARNOK.

A titok.

— Bűnügyi regény. — 39.

Irta: Fergus Hume.

— Angolból. —

Malcolm Royston, az első tanu, ugyan-
gy vallott most is, mint a vizsgálat során, s
elmondta, hogyan állították meg kocsját, ho-
gyan ült bele Whyte és a gyilkos, hogyan szállt
ki a gyilkos és hogyan találta ő, a kocsis, hol-
tan Whytet, a St.-Mildai vámnál. A keresztkérdé-
sekben Calton legelőször is azt kérdezte tanu-
tól, hogy meg mer-e esküdni arra, hogy az, aki
odakiáltotta a kocsit, és az, aki később a meg-
gyilkolttal beleült, egy s ugyanaz a személy?
— Meg mer esküdni erre? — kérdezte az
ügyvéd.

— Minden esetre, — felelte a kocsis.

— Egész bizonyos benne?

— Az vagyok, uram.

— E szerint ön fölismeri a fogolyban
ugyanazt, aki önt megállította az utcán?

— Erre nem esküdhetem meg, — felelte
a tanu habozva. — Az, aki megállította a koc-
sit, annyira szemére huzta a kalapját, hogy
az arcából semmit se láthattam; de a fogoly
alakja, termete és magassága hasonló azéhoz
az uréhoz.

— Ön tehát csak abból gondolja, hogy a
fogoly ült bele a kocsiába mert azon az éjszakán
a fogoly is, meg az ismeretlen gyilkos is, egy-
forma estély-öltözékben voltak?

— Én egy percig se kételkedtem azon,
hogy a kettő egy s ugyanaz a személy; mert az
aki beült a kocsiába, maga is úgy beszélt és
viselkedett, mintha már előbb is ott lett volna.
Én azt mondtam: — »Ah, hát visszajött?« —
Ő pedig az felelte: — »Igen; haza kísérem.«
— És ezzel beült melléje a kocsiába.

— Nem vett észre semmi különbséget a
hangjában? — kérdezte Calton.

— Nem; — felelte a tanu. — Csakhogy

mikor először jött, akkor hangosan beszélt, mi-
kor pedig visszajött, szinte suttogott.

— On, persze, józan volt?

— Hogyne! — felelte a tanu méltatlan-
kodva.

— Ah, hát nem ivott egy pohár sört se
azon a meleg, tikkasztó éjszakán?

— Hát egy pohárral, lehet, hogy ittam.

— De talán többet is? . . . Hiszen na-
gyon meleg volt!

— Azt hiszem, — dörmögte a kocsis bo-
szusan, — nincs törvény arra, hogy aki szom-
jas, ne ihassék?

— Persze, hogy nincs; s ön bizonyára élt
is ezzel a szabadsággal.

— Minden esetre, — felelte a kocsis, ki-
hívóan.

— És felöntött egy kicsit? . . .

— Oh nem! Ellenkezőleg: leöntöttem, már
mint a torkomon.

A közönség nevetett ezen a kocsis-viccen,
amelyért Calton erélyesen rendreutasította a
tenut; majd így vallotta tovább:

— Ittas volt-e hát, vagy józan?

— Ittas nem voltam, bár ittam.

— E szerint nem állíthatja, hogy tüze-
sen megvizsgálta azt az urat, aki megszólí-
totta önt?

— Nem; mert erre nem is volt szükség.
Nem gondolhattam akkor, hogy gyilkosságot
fognak elkövetni a kocsimban.

— S arra nem is gondolt, hogy a két
ember nem ugyanaz?

— Bizony én mindvégig azt gondoltam,
hogy csak egy ember volt.

Ezzel végződött Royston vallomása és
Calton nem nagyon volt meglepődve vele,
mert nem bírta határozottan kideríteni belőle,
hogy Brian nem volt azonos azzal, aki Whyte
mellé került a kocsiába. Csak az volt a világos,
hogy a gyilkos éppen úgy volt öltözve, mint
Brian és halkán beszélt, bizonyára mert félt,
hogy elárulja magát.

Rankin Clement, a második tanu, azt
vallja, hogy a St.-Kilda-uton vette föl kocsjába
a vádlottat egy és két óra között, pénteken
éjjel és a Powlett-utcába vitte. A keresztkérdé-
sekkel Calton tisztába hozott egy körülményt
a vádlott javára. Ime, a vallomásnak ez a
része:

Calton: A vádlott ugyanaz, akit ön a
Powlett-utcába vitt?

Tanu (meggyőződéssel): Oh, igen.

Calton: Honnan tudja? Látta az arcát?

Tanu: Nem; a kalapját mélyen a szemére
huzta s én csak a bajusza hegyét, meg az állát
láthattam, de a termete ugyanaz és bajusza
színe is olyan.

Calton: Midőn önt megállította a St.-Kil-
da-uton, hol állt és mit csinált?

Tanu: Gyorsan ment Melbourne felé és
cigarettazott.

Calton: Volt a kezén keztyű!

Tanu: Csak a balkezén; a másikon nem.

Calton: Viselt gyűrűt a jobb kezén?

Tanu: Igen; egy nagy gyémántgyűrűt a
mutató ujján.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Értéktőzsde.

Budapest, november 28.

Osztrák hitelrészvény	— — —	678.—
Magyar hitelrészvény	— — —	796.—
Leszámitoló bank	— — —	506.—
Rimamurányi	— — —	525.—
Osztrák-m. állam vasutirészvény	— — —	670.—
Közuti vasut	— — —	594.—

A gabonatőzsde határideje.

Budapest, november 28.

Buza április	— — —	14.88	—	14.45
Rozs április	— — —	13.30	—	13.32
Tengeri ápt. 1907	— — —	10.32	—	10.34
Repeze aug.-ra	— — —	26.80	—	27.—
Zab ápr.-ra	— — —	15.00	—	92.78

Hivatalos árfolyamok.

budapesti áru- és értéktőzsde 1906 nov. 28 án.

Magyar aranyjárdék 4%	— — —	116.50
Magyar koronajárdék 4%	— — —	956.0
Magyar keleti vasuti államkötvény 4%	— — —	84.25
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	— — —	95.25
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	— — —	96.—
Magyar gyermekj. sorsjegy-kölcsön	— — —	204.50
Tisza zab. és szegedi sorsjegy-kölcsön	— — —	153.—
Osztrák járdék papirban	— — —	90.—
Osztrák járdék ezüstben	— — —	100.10
Osztrák korona járdék	— — —	117.—
Osztrák járdék aranyban	— — —	99.—
1860. oszt. államsorsjegyek	— — —	157.50
Osztrák-magyar bankrészvény	— — —	17.60
Magyar hitelbank részvény	— — —	814.50
Városi villamosvasut	— — —	327.50
Osztrák hitelbank intézeti részvény	— — —	679.—
20 frankos frankos (Napolendor)	— — —	14.12
Osztrák-magyar államvasuti részvény	— — —	676.50
Német birodalmi márka	— — —	19.90
London vista	— — —	117.62
Páris vista a	— — —	95.45
20 márkás arany	— — —	23.50

Marha ártáblázat 1906. évi nov. 26—27.

1 pár I-ső rendű jármos ökör	860—1400 korona.
1 pár II-od rendű jármos ökör	740—900 korona.
1 pár III-ad rendű jármos ökör	650—780 korona.
1 drb fejős tehén	200—500 kor., 1 drb vágó ökör
300—480 kor. 1 drb. vágó tehén	240—400 ökör
1 drb veres borju	42—60 kor. 1 drb. fél éves
borju	70—100 kor., 1 drb egy éves borju
80—190 kor., 1 drb két éves borju	100—250 korona. 1 drb
hizott sertés	120—122 kor., pár fél éves sertés
38—06 kor., 1 pár egy éves sertés	72—90 kor.
1 pár két éves sertés	130—190 korona. 1 drb.
igás ló	170—250 korona. 1 pár ökrbőr
80—100 gor., 1 pár tehénbőr	60—80 kor. 1 pár borjubőr
10—12 kor., 1 pár lóbőr	30—36, korona.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Az 1906 évi december hó 1-én esedékes

4%-os magyar koronajárdék
és 4%-os magyar jelzálog sorsjegyek
s z e l v é n y e i t

már november 20-tól kezdve

minden levonás nélkül pénztárunknál beváltjuk.

Biharmegyei Kereskedelmi, Ipar és Terményhitelbank.

Egy-két jó családból való,
2—3 középiskolát végzett fiu
fizetéssel felvételik

tanulónak

a Szent László nyomdában.

A Nagyváradi Hitelbank takarék és segélyszövetkezet 1907 január 1-én nyitja meg

V-ik évtársulatát.

Beiratkozni már most lehet a szövetkezet helyiségében.

Kossuth Lajos-utca 10. szám.

Szőlő
oltvá-
nyok.

Valamint elmúlt évben a Küküllőmenti
ELSO SZŐLŐOLTVÁNYI TELEP
tulajdonos: Caspari Frigyes Medgyes 33.

Nagyküküllőmegye volt az egyedüli az egész országban, mely vevőinek minden tekintetben kifogástalan minőségű, egészséges-fajazonos és teljesen fajtiszta szőlőoltványokat szállított, úgy a jövőben is egyedül a fenti szőlőtelepen kaphatók: a **legjobb minőségű, a legkülönbözőbb fajú és alanyu bor, esemege-bor** és különleges csemege szőlőoltványok, melyek elültetése által a szőlőbirtokosok bőséges eredményeket érnek el.

Kivétel: képes árjegyzék számoslismerő levéllel, ingyen és bérmentve.

Nagyvárad város VILLAMOS MŰVE

Értesíti a n. érd. izzólámpa körtéket tart raktáron 3 legfeljebb 34 watt fogyasztással gyertyánként, melyek legolcsóbb áron kaphatók. **A sima izzólámpa ára darabonként 72 fillér**, ha a világos (matt), színes fényképesz-lámpák és mindennemű izzólámpa különlegességek ugyancsak kartell áron kerülnek eladásra. Ugyancsak kaphatók **nerst-lámpák** és **osmium-lámpák** gyertyánként 15 watt fogyasztással.

Csillárok, és villamosmotorok eredeti gyári árak mellett
ivlímpák

kaphatók. A villamos mű igazgatósága elvállalja

villamosvilágítási

erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, ivlímpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb ár mellett

Nagyobb megrendeléseknél megfelelő engedmény. Költségvetés ingyen.

Ő cs. és apost. kir. Felségének legfelső elhatározása folytán
A közös katonai jótékony célokra szánt

XXV-ik csász. kir. államsorsjáték.

Ezen az Osztrák birodalomban **egyedül törvényesen engedélyezett pénzsorsjáték 18.889 nyereményt tartalmaz készpénzben 512.880 korona** összegben.

A főnyeremény 200.000 koronára rug.

A nyeremények kifizetéseért a cs. kir. lottójövedék kezekedik.

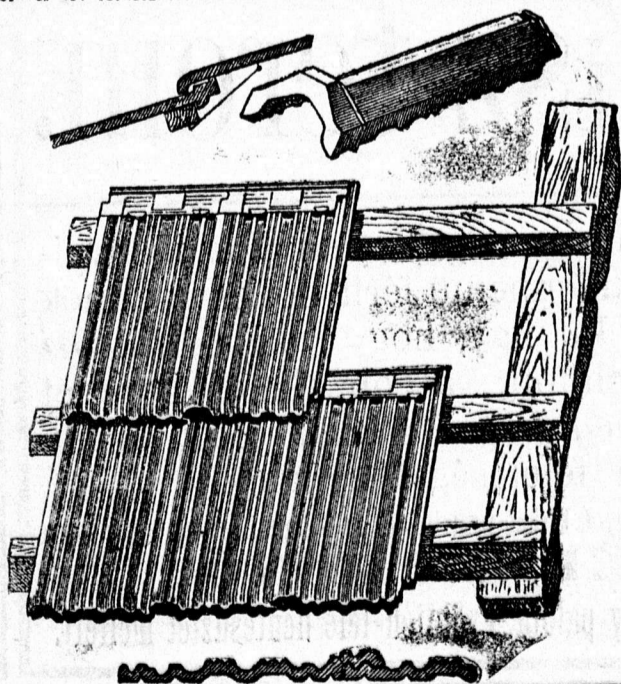
A huzás visszavonhatatlanul 1906. december 20-án fog megtartatni.

Egy sorsjegynek ára 4 korona.

A sorsjegyek Bécsben a cs. kir. államsorsjátékok osztályánál, III. ker. Vordere Zollamtsstrasse 7. sz. a. t ovábbá a lottógyűjtődékekben, dohánytőzsdékben, adó-, posta-távirda és vasuti hivataloknál, váltóüzletekben stb. kaphatók. Játéktervek sorsjegyvevők részére ingyen adatnak ki.

A sorsjegyek portómentesen küldetnek szét.

A csász. kir. lottójövedéki igazgatóság (államsorsjátéki osztálya.)

ROSENBERG IZSO

impregnált cementfedélcserép gyára,
Nagyvárad.

Ajánlja kitűnően bevált cementfedélcserép gyártmányait.

Évi gyártási képesség 1.000.000 darab.

Piros, fekete és cementszürke színben! Legmesszebb menő szavatosság!

Hófúvásnak és esőnek ellenálló anyag.

Telefon 67. szám.

Jutányos árak!

Telefon 67. szám.

Tisztességes kiszolgálás mellett ajánlunk
részletre

kizárólag jobb minőségű ruházati cikkeket.

Tisztelettel

KLEIN GÉZA és ÖDÖN

confectio és divatruháza Nagyvárád, Fő-utca, a Széchényivel szemben.

Női, leány, és gyermek-felöltöket, valamint férfi és fiu téli kabátokat és ruhákat készen vagy méret után. Nagy választék mindennemű costum, ruha, pongyola és blouz-szövetekben, ugyszintén finom fekete és világos divatkelmékben. Legnagyobb raktár pamut és cérna-vásznakban, kitűnő kanavász. Raktáron tartunk teljes menyasszonyi kelengyákat minden árban, ugyszintén férfi-, gyermek fehérneműt, valamint harisnyákat. — Összes szoba-berendezési cikkek kaphatók, ugymint: ágygarnitúrák, függönyök, paplanok, matrácok stb.

Szőrme áruk, barkettek és trikot alsó szoknyák.

Gyászruhák megrendelhetők, 6 óra alatt elkészíttetnek.

Olcsó árak!

Tessék meggyőződni!

Olcsó árak!

„Első nagyváradi cipő és csizmagyár.”

Moskovits Farkas és Társa

ajánlja

elsőrendű kézimunka

cipő és csizma

készítményeit.

Nagyvárád, Kossuth-u. 5. szám
(volt rendőrségi épület.)

Új varroda és szabász-terem.

Tisztelettel értesitem a n. é. hölgyközönséget, hogy üzletemet egy, a mai kor igényeinek teljesen megfelelő gyermek- és női ruha, valamint mindennemű férfi, női és gyermek fehérnemű varrodával és szabászteremmel bővítettem ki úgy, hogy aki *Alkalmi Áruházamban* igen jutányos árért vásárolt szövet, schifon, vászon, flanel, barchet vagy bármily árucikket, gyorsan, izlésesen és *eddig még nem létezett* olcsó árban készítettem el. Az általam elvállalt darabokért felelőséget vállalok.

Miután ezen vállalatomat nem anyagi érdekből, hanem csupán a tisztelt vevőim kényelmére és kívánságára rendeztem be, kérem próba rendeléseikkel állításom valóságáról meggyőződni.

B. pártfogást kérve, vagyok kitűnő tisztelettel, az Alkalmi Áruház tulajdonosa

SZÉKELY JENŐ

Fő-utca, Rimanóczy-palota. Fröhlich-féle hentesüzlet mellett.

Helyi és vidéki telefon 633. szám.